

EETTISEN ELÄINKAUPAN SERTIFIKAATTI		versio 2	sivu 1/7	
laatija	tark.	Hyv.	edell. ohje 27.2.2011	Pvm 3.12.2020
asiakirja EESP			koodi HL1	
NEITOKAKADUN (<i>Nymphicus hollandicus</i>) PITOVAATIMUKSET, HOITO JA KÄSITTELY				
Jakelu jakelulistan mukaan				

OHJEEN TARKOITUS

Tässä ohjeessa kuvataan neitokakadun (*Nymphicus hollandicus*) pitovaatimukset ja hoito eläinkaupassa. Laji tunnettiin aiemmin nimillä nymfipapukaija ja nymfiparakiitti.

MUUT TÄHÄN OHJEeseen LIITTYVÄT OHJEET

M4 Laatukäsikirjan, menettelyohjeiden ja hoito-ohjeiden jakelu ja lukuoikeudet sekä M7 Laatudokumenttien arkistointi ja hävitys.

Seuraavat yleisohjeet: ”Lintujen yleisohje” HLY1, ”Toisilleen vieraiden yksilöiden yhdistäminen”, ”Sairausten oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen”, ”Eläinten kuljettaminen”, ”Alaikäisen ostajan lomake” sekä asiakasohjeet ”Neitokakadun hoito”, ”Pienlemmit ja lapset” ja ”Eläimen ottamista harkitseville”.

YLEISTÄ

Ohje on tarkoitettu eläinten lyhytaikaiseen säilytykseen eläinkaupassa siten, että niiden hyvinvointi tulee turvatuksi. Lyhytaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan alle kahden kuukauden säilytysaikaa.

Mikäli eläimiä säilytetään eläinkaupassa pitempiä aikoja, esimerkiksi siitoseläiminä tai koska niitä ei saada myydyksi, noudatetaan Asiakasohjetta ”Neitokakadun hoito”.

Eläinkaupassa lemmikkeinä pidettävien eläinten, joita ei ole tarkoitettu myyntiin, hoito ja pitovaatimukset noudattavat Asiakasohjetta ”Neitokakadun hoito”.

Väliaikaisesti eläimiä voidaan säilyttää myös tilavaatimukset alittavalla tavalla, kuitenkin siten että eläimen hyvinvointi ei vaarannu eikä säilytys ole eläinsuojelulain ja -asetuksen vastaista. Väliaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan korkeintaan viikon mittaista aikaa.

Eläinten yleiskunto tulee tarkistaa päivittäin, myös viikonloppuisin. Lisäksi on varmistettava että eläimillä on jatkuvasti riittävästi ruokaa ja juomaa.

Eläinkaupan henkilökunnan tulee tunnistaa lintujen yleisohjeessa ” Sairauden oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen” esitetyt sairauden tai huonovointisuuden merkit ja osata toimia niiden perusteella.

ELINIKÄ, AIKUISKOKO JA SUKUPUOLEN TUNNISTAMINEN

Neitokakadu on australialainen papukaija, joka voi elää jopa yli 25-vuotiaaksi. Neitokakadun kasvu jatkuu koko ensimmäisen elinvuoden. Aikuinen neitokakadu painaa 70-120 g. Neitokakadun keskipituus on runsaat 30 cm.

Koiras on vartaloltaan harmaa. Sen pyrstön alapuoli on hyvin tumma, siivissä on valkea alue. Koiraan kasvoissa on keltainen maski ja punertavan oranssit poskilaikut. Naaraan maski ja poskilaikut ovat harmaammat. Naaraan sulissa näkyy kellertäviä laikkuja jonossa, kun siivet ovat levällään. Ennen kuin neitokakadu saa noin puolen vuoden iässä ensimmäisen sulkasatonsa, nuoret koiraat näyttävät naarailta. Tällöin sukupuolet voi erottaa käytöksen perusteella. Koiraat esittävät monipuolisia liverryksiä yleensä kosimistarkoituksessa. Koiraat hyppelevät, levittävät laulaessaan siipensä vähän eroon kyljistään ja kopisuttavat nokkaansa erilaisia pintoja vasten. Naaraiden ääni on vaatimattomampi, yleensä yksinkertainen kirskahdus tai hento vihellys. Toisinaan ilmenee myös laulavia naaraita, joten laulutaitoa ei voida pitää varmana sukupuolentunnistusmenetelmänä. Pitkäaikainen kirkuminen on merkki esim. seuran, ruoan tai puolison puutteesta. Sukupuolta ei voi päätellä töyhdon, vartalon tai poskilaikun koosta. Epäselvissä tapauksissa voi teettää DNA-testin sukupuolen selvittämiseksi.

OLOSUHDEVAATIMUKSET

Huoneenlämpö 20-25 °C.

Huoneilman suhteellinen kosteus 20-50 %.

Valo-pimeärytmi 12/12 h. Yöllä pidetään jatkuvasti himmeää yövaloa.

Lintujen päivävalaistus tulee toteuttaa UVA+UVB-lampuilla, joiden värähtelytaajuus on linnuille sopiva (ns. lintulamppu). Lamput sijoitetaan häkin ulkopuolelle, esimerkiksi häkin katolle. Lintujen on voitava päästä vähintään 50 cm:n etäisyydelle lamputa, sillä niiden tuottama säteily ei ulotu pitkälle. Lamppujen suojaksi ei saa laittaa lasi- tai muovikupua, sillä näiden läpi ei säteily pääse.

Linnuilla tulee olla mahdollisuus päästä halutessaan varjoon, eli koko häkki ei saa olla valaistu UV-valolla. Esimerkiksi lattiaa kohden voi olla varjoisampaa tai vaihtoehtoisesti jokin häkin sivu jätetään varjoon.

Jos neitokakadujen pitopaikkaan tulee luonnonvaloa, sitä ei valoisana vuodenaikana tarvitse keinotekoisesti pimentää yöksi. Pimennys on kuitenkin eduksi. Muuten vuorokausirytmää säädellään

ajastimella. Valot sytytetään vähintään tuntia ennen liikkeen aukeamista, jotta linnut ehtivät herätä, syödä ja juoda rauhassa.

Linnuille suositellaan asennettavaksi myös lämpölamppu, jotta linnut pääsevät halutessaan lämmittelemään. Lämpölamppu tulee sijoittaa siten, että lintuun kohdistuva lämpö on korkeintaan 35 °C. Lämpölamppu on suojattava tai sijoitettava siten etteivät linnut pääse polttamaan itseään.

Neitokakaduja tulee pitää lentohäkissä, jonka pohjapinta-ala on vähintään 1,5 m² (esim. 150 x 100 cm) ja korkeus 200 cm kahdeksalle linnulle. Parvessa jokaista lisättyä lintua kohden on oltava 0,10 m² lisää pinta-alaa. Esimerkiksi 200 cm x 100 cm x 200 cm kokoisessa lentohäkissä voidaan pitää 13 neitokakadua. Lentohäkin lyhimmän sivun on oltava vähintään 100 cm. Neitokakadun lehdusmatka on pitkä, joten häkin pitkän sivun tulee olla vähintään 140 cm.

Neitokakadu viihtyy häkin yläosissa ja liikkuu lähinnä horisontaalisesti. Neitokakadu liikkuu seiniä pitkin kiipeillen, joten ainakin osan häkin pinnoista tulee olla vaakatasossa. Ruokakuppeja tulee olla niin paljon, että kaikki linnut pystyvät ruokailemaan yhtä aikaa ilman että lintujen välille syntyy kiistoja. Orsia tulee olla niin paljon, että kaikki linnut mahtuvat väljästi orsille yhtä aikaa. Orret ja lelut sijoitetaan siten, ettei lentäminen esty ja ettei lintu orren keskellä istuessaan osu seinään tai kattoon. Neitokakadun orren tulee olla vähintään 20 mm halkaisijaltaan. Orsien on oltava eripaksuisia, jotta voidaan taata jalkojen hyvinvointi ja kynsien tasainen kuluminen. Luonnonpuu toimii myös virikkeenä, koska lintu voi nakertaa sitä. Neitokakadulle tulee lisäksi tarjota muita virikkeitä, kuten hirssintähkiä, köysiä, keinoja ja nakerrettavaa.

Häkkimateriaalin on oltava sellaista, etteivät linnun jalat, varpaat tai niska pääse juuttumaan kaltereiden väliin. Häkin verkon tai pinnavälin tulee olla enintään 1,8 cm, jotta lintu ei pääse karkaamaan

Häkkiin ei tule sijoittaa peiliä, koska se aiheuttaa linnuille stressiä.

Neitokakaduille tulee tarjota päivittäin mahdollisuus kylpeä huoneenlämpöisessä vedessä tai saada suihku. Liian kuuma vesi tuhoaa linnuilta höyheniä suojaavaa rasvaa. Kylvyn jälkeen lintu sukii ja ravistelee itsensä kuivaksi, mieluiten lämpölampun lämmössä. Jos lämmitysmahdollisuutta ei ole, on varmistettava, ettei huone pääse viilenemään esimerkiksi tuuletuksen seurauksena.

Kylpyammeeksi sopii esimerkiksi häkin seinään oveen asetettava lintuamme tai lattialle sijoitettu laakea astia. Vettä tulee olla noin 2 cm, jotta linnuilla ei ole vaaraa hukkaa siihen.

KUIVIKKEET

Häkin pohjamateriaaliksi käyvät vähintään viikon vanhat sanomalehdet, puuhake tai muu pölyämätön kuivikemateriaali.

Pohjamateriaalista poistetaan likaiset alueet päivittäin. Pohjamateriaali tulee vaihtaa vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin. Hygienia on erityisen tärkeää, koska neitokakadu syö luonnossa usein maassa ja käyttää myös häkin pohjaa kupeista pudonneen ruoan etsimiseen. Neitokakadu erittää muiden kakadujen tapaan puuterimaista höyhenpölyä, joten häkkiä tulee siistiä pyyhkimällä kostealla. Pöly ja ulosteet poistetaan kaikkialta häkistä aina tarvittaessa, vähintään viikoittain. Häkki puhdistetaan vedellä käyttäen tarvittaessa apuna harjaa. Myrkyllisiä tai hajustettuja pesuaineita ei tule käyttää. Siivouksen yhteydessä varmistetaan, etteivät häkkielementit ole ruostuneet.

RUOKINTA JA JUOTTO

Luonnossa neitokakadun ravinnosta jopa 50 % koostuu siemenistä, 45 % sisältää vihanneksia ja vihreitä kasveja. Vain 5 % ravinnosta käsittää tuoreita hedelmiä. Neitokakadun pääravinnon tulee olla lajille sopiva siemensekoitus. Lisäksi voidaan tarjota lajille tarkoitettuja täysravintopellettejä sekä tuoreruokaa. Ruokaa tulee olla jatkuvasti saatavilla. Neitokakadu voi olla hyvin ennakkoluuloinen uusia ruokia kohtaan, joten lajia on ruokittava jo nuoresta pitäen monipuolisesti.

Rasvaisia siemeniä, kuten auringonkukansiemeniä, tulee olla tarjolla, mutta rajoitetusti. Rasvaiset siemenet ovat erittäin hyviä monitydyttymättömien rasvahappojen lähteitä.

Kasviksia tulee tarjota monipuolisesti päivittäin.

Tuoreruoka ja kuivaruoka tarjotaan eri kupeista.

Proteiinin saannin turvaamiseksi neitokakadulle tulee tarjota kerran viikossa esimerkiksi keitettyä munankeltuaista tai laktoositonta raejuustoa, eläviä tai kuivattuja hyönteisiä tai teollista munaruokaa.

Kalsiumin saannista tulee huolehtia nestemäisen tai jauhemaisen kalsiumin avulla. Kalkkikivi yksinään ei takaa riittävää kalsiumin saantia. Kalsiumin imeytymiseen tarvitaan D3-vitamiinia. D3-vitamiinin lähteenä käytetään esimerkiksi häkin yläpuolelle asetettua linnuille tarkoitettua UV-lamppua.

Neitokakadulla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Veden voi tarjota joko kupista tai jyrksijöille tarkoitettusta juomapullostta. Kummassakin tapauksessa vesi vaihdetaan ja astia puhdistetaan päivittäin. Juomapullon toiminta tulee tarkistaa päivittäin. On myös varmistettava, että lintu osaa käyttää juomapulloa.

Ruokakupit pestään vedellä vähintään kerran viikossa ja lisäksi aina tarvittaessa. Tuoreruokakupit pestään päivittäin. Päivittäin on varmistettava, että ruoka ei ole likaantunut ulosteista. Neitokakadun syödessä osa

siementen kuorista putoaa ruokakuppiin, joten joka päivä on varmistettava, että kupissa on syötävää kuorien joukossa.

Neitokakadut eivät tarvitse ruoansulatushiekkaa.

SOSIAALISET VAATIMUKSET

Neitokakadu on pari- ja parvilintu, joten sitä tulee pitää ryhmässä aina kun tämä on mahdollista. Jos lintu joutuu poikkeuksellisesti olemaan ilman lajitovereidensa seuraa, sillä tulee olla kuulo- ja näkökontakti muihin lintuihin. Lisäksi sen kanssa tulee seurustella runsaasti. Ihminen tai muut lajit eivät kuitenkaan korvaa lajitoverin seuraa.

Ryhmässä pidettäessä on varmistettava että sekä istumapaikkoja että ruoka- ja juomakuppeja on riittävästi.

Kun parveen lisätään uusia lintuja, parvea on seurattava tiiviisti ainakin vuorokauden ajan. Neitokakadut hyväksyvät yleensä uudet tulokkaat ilman totuttelemista. Koiraita ja naaraita voidaan pitää samassa häkissä. Myös samaa sukupuolta olevat neitokakadut voivat toisinaan muodostaa pariskunnan. Jos tilat ovat riittävän suuret ja ruokapaikkoja on tarpeeksi, aggressiivista käyttäytymistä ei esiinny. Jos jokin yksilö käyttäytyy aggressiivisesti muita kohtaan, se tulee erottaa toisista välittömästi. Aggressiivista käyttäytymistä on toisen yksilön pureminen, nokkiminen ja jahtaaminen.

Toisen yksilön sulkien nyppiminen on eri asia kuin aggressiivinen käytös. Nyppimistä esiintyy yleensä nimenomaan pariskunnan sisällä. Kyseessä on käytöshäiriö, joka aiheuttaa lähinnä kosmeettisen haitan.

Jos linnut ovat muodostaneet parin, ne tulee myydä yhdessä, ellei kyseessä ole eri sukupuolta olevat sisarukset.

YHDISTÄMINEN MUIDEN LAJIEN KANSSA

Neitokakadua ei tule yhdistää muiden lajien kanssa.

Erityistapauksissa neitokakadu voidaan kuitenkin yhdistää undulaattien kanssa. Tällöin on erityisesti tarkkailtava, että linnut tulevat toimeen keskenään. Mikäli aggressiivista käyttäytymistä ilmenee, linnut tulee erottaa toisistaan välittömästi.

Neitokakadun häkkiä ei saa sijoittaa siten, että siitä on näköyhteys petoihin (esim. fretti), joita linnut vaistonvaraisesti pelkäävät ja joiden läheisyys voi stressata niitä. Neitokakadun pitämistä samassa huoneessa suurempien petoeläinten kanssa tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Neitokakadu ei saa joutua minkäänlaiseen kosketukseen matelijoiden, sammakkoeläinten tai nisäkkäiden kanssa salmonellavaaran vuoksi.

NEITOKAKADUN KÄSITTELY

Neitokakadua käsitellään rauhallisin, varmoin mutta hellävaraisin ottein. Kesykin lintu säikky äkkiliikkeitä ja äkillisiä ääniä. Tarpeetonta käsittelyä tulee välttää, koska kiinniottaminen ja käsittely on linnulle erittäin stressaavaa

Koska neitokakadu on lentohäkissä, kiinniottamiseen käytetään pienisilmäistä haavia. Haaviin joutunutta lintua pidetään selästä hellävaraisella, mutta varmalla otteella painaen siivet kylkiä vasten, jolloin siivet eivät vahingoitu eikä lintu pääse lentoon. On erityisen tärkeää lukita linnun hartiat kehoa vasten, jottei se pääse rimpuilemaan irti. On huomattava, että lintua ei saa pitää kiinni rintalastan puolelta, koska tällöin sen hengitys saattaa estyä. Käsiteltäessä on varottava myös linnun niskaa.

Käsineet tai linnun ympärille käärittävä pyyhe estävät ihmiskäden hien tarttumista sulkapeitteeseen.

Linnun kiinniottoa helpottaa huoneen hämärtäminen. Hämärässä lintu ei näe lentää, jolloin se on helpompi ottaa kiinni. Lintu voidaan paikantaa himmennetyin, esimerkiksi kädellä peitetyn, taskulampun avulla.

Kannettaessa lintua pidetään selästä painaen siivet hellävaraisesti kylkiä vasten.

SUKUKYPSYYSIKÄ, PESINTÄ, POIKASTEN VIEROITUS

Neitokakadu saavuttaa sukukypsyyden noin kahdeksan kuukauden iässä. Munitettavan naaraan tulee olla vähintään 2 vuoden ikäinen ja hyväkuntoinen.

Neitokakadu on kolopesijä, eli se tarvitsee pesäpöntön, jos sen halutaan lisääntyvän. Laji munii 3 - 7 munaa, joiden hautoma-aika on 18 - 20 vuorokautta. Neitokakadu voi pesiä maksimissaan kolmesti vuodessa, mutta 1-2 kertaa on suositeltava määrä, koska munien tuottaminen on fyysisesti hyvin raskasta.

Poikaset vieroitetaan noin kahden kuukauden iässä riippuen poikasten yleistilasta. Neitokakadun luovutusikä on 2,5-3 kk riippuen poikasen yleistilasta.

Pesäpöntön puuttuessa linnut laskevat joskus munia häkin pohjalle. Munat tulee poistaa ja hävittää viikon sisällä ensimmäisen munan muninnasta. Poistetut munat tulee korvata tekomunilla, joiden annetaan olla häkissä kunnes emo lopettaa hautomisen. Munia ei pidä pelkästään ottaa pois, sillä naaras munii usein puuttuvien munien tilalle uusia ja jatkuva muniminen rasittaa naarasta. Jollei muninta-ajankohtaa tiedetä tai munia ole poistettu viikon kuluessa muninnasta, annetaan emon hautoa

munat. Uusimmissa tutkimuksissa on havaittu, että lintujen alkioit tuntevat kipua. Tämän vuoksi yli viikon ikäisten munien hävittäminen ei ole suositeltavaa.

Mikäli häkissä on vain naaraita, munia ei tarvitse poistaa, koska ne eivät hedelmöity.

Jos poikasia syntyy, ne eivät saa syntyä lattialle, sillä niiden kehitys voi kärsiä vakavasti tai ne saattavat kuolla. Kuoriutuvilla poikasilla tulee aina olla pesäpönttö.

Luonnossa neitokakadu elää ympäristössä, johon kuuluu sadekauden ja kuivan kauden vaihtelu. Laji lisääntyy sadekauden aikana. Sadekauden simulointi lisää linnun pesimisviettiä.

NEITOKAKADUN MUU HOITO

Vaihtelevan paksuisilla luonnonpuilla ja pedikyyriorsilla voidaan yleensä pitää neitokakadun kynnet tasaisen pituisina, eikä leikkaamistoimenpiteitä tarvita. Jos neitokakadun kynnet kuitenkin jostain syystä kasvavat liikaa, ne täytyy leikata. Valoa vasten etenkin vaaleakyntisillä linnuilla erottaa kynnen sisällä kasvavan verisuonen. Leikkaaminen tapahtuu noin parin millimetrin päässä verisuonen päättymiskohdasta. Kynsien leikkaamiseen kelpaavat esimerkiksi kissan kynsisakset.

Nokan ylikasvu on harvinaista nuorilla, terveillä yksilöillä. Nokan leikkaaminen on jätettävä asian osaavalle henkilölle.

LAJIN ERITYISVAATIMUKSET

Neitokakadu on päivälintu, mutta sen vuorokausirytmiiin kuuluu myös päiväuni. Nukkuvan linnun häiritsemistä tulee välttää.

Neitokakaduilla tulee olla himmeä yövalo. Mikäli neitokakadu säikähtää pimeässä, se räpiköi häkissään ja voi loukata itsensä. Pelästys leviää helposti muihin lintuihin ja jopa viereisiin häkkeihin. Yövalo nopeuttaa rauhoittumista ja ehkäisee vahinkoja.

MUUTA HUOMIOON OTETTAVAA

Neitokakadun lutino-värimuotoa ei saa pesittää toisen lutinon kanssa, sillä alkujalostuksen sisäsiitoksesta johtuen lutinoilla on yhä monia terveydellisiä ongelmia, jotka voimistuvat, mikäli kaksi lintua yhdistetään toistensa kanssa. Koiras- ja naaraslutinoa ei tule myydä samaan kotiin. Lutino- tai kanelivärimuotoa ei tule myöskään myydä pariksi linnulle, joka on joko dominoiva hopea ("edged") tai resessiivinen hopea ("ashen fallow").

LIITTEET

Liite 1 Jakelulista

Liite 2 Luettelo lähteistä ja käytetyistä asiantuntijoista